

G E H E I M

CPN-gewroet tijdens verloop Haagse bouwvak-actie.

Een nieuw, op werkclassificatie gebaseerd loonsysteem voor arbeiders in dienst van een zestal Haagse bouwondernemers veroorzaakte bij de invoering er van ongenoegen en ontevredenheid onder de werknemers. Dit leidde tot een niet onbelangrijk conflict.

De invoering van de gewijzigde loonberekening vond begin van dit jaar plaats, juist tijdens de groeiende verwickelingen in het CPN-partijbestuur tussen Paul de GROOT c.s. enerzijds en de EVC-leiders Frits REUTER en Bertus BRANDSEN anderzijds.

De GROOT maakte van deze conflictstof in het bouwbedrijf gebruik om zijn positie tegenover de EVC-leiding te versterken. Hij bediende zich hierbij van een Haags actie-comité, waarin hij doelbewust rechtstreeks de Algemene Bond van Werkers in het Bouwbedrijf (ABWB/EVC) betrok, met terzijdestelling van het EVC-verbondsbestuur. De ABWB-leiding, met name de voorzitter Wessel HARTOG, had zich in het kader van de bestaande tegenstellingen in het partijbestuur achter De GROOT en de zijnen gesteld.

De gedragslijn voor het beleid van het comité werd geheel door de CPN bepaald. Bijeenkomsten onder leiding van dit comité werden namelijk altijd voorafgegaan door besloten CPN-vergaderingen, waar comité-leden, tevens CPN-er, van de nodige directieven werden voorzien.

Het comité gaf bij de aanvang van de actie onder het motto "prestatie naar loon" het parool uit over te gaan tot een langzaam-aan-actie. Een staking wees het van de hand, omdat daar te grote financiële consequenties aan verbonden waren. De bouwondernemers reageerden hier evenwel op door arbeiders, die aan de actie deelnamen, te ontslaan. Hierdoor werd het comité meteen voor het probleem der financiële ondersteuning van deze ontslagenen geplaatst.

Op 29 januari kwamen bouwvakarbeiders onder leiding van het comité in vergadering bijeen. Tegen het verlangen van de leiding werd toen besloten een algehele staking uit te roepen. De bijeenkomst kreeg een rumoerig karakter, zodat de voorzitter de vergadering niet langer onder contrôle had.

G E H E I M

Sindsdien bezochten ontslagen en stakende bouwvakarbeiders onder leiding van enige comité-leden herhaalde malen talrijke bouwobjecten, waar nog wel werd gewerkt. Onder bedreigingen lukte het hen hier en daar werkwilligen te bewegen zich bij de stakers aan te sluiten.

Het comité volgde toen reeds een andere tactiek dan voorheen. Was aanvankelijk zijn parool langzaam-aan te werken, naderhand en vooral in de eerste helft van februari ging het - wellicht ook weer uit financiële overwegingen - er toe over slechts de timmerlieden te bewegen het werk neer te leggen, om op die manier - zonder een algemene staking te proclameren - toch gehele bouwobjecten lam te leggen, aangezien het timmerwerk in alle fasen van het bouwproces een onmisbare schakel vormt.

De reeds vermelde ontslagmaatregelen van directiezijde en het feit dat toch werd gestaakt, baarden het comité grote financiële zorgen. Het greep alle middelen aan om de nodige fondsen te verkrijgen. (Voor een overzicht van de financiering van de actie moge worden verwezen naar bijgaande toelichting). Omstreeks midden februari bleek duidelijk, dat de lasten waarmee de stakingskas te kampen had, steeds groter werden.

Gezien de volhardende houding der bouwondernemers bood een voortzetting van de actie voor de CPN weinig perspectieven meer. Zij stuurt er thans op aan om de actie op korte termijn te beëindigen.

De kandidaat voor het CPN-gemeenteraadslidmaatschap J. v.d. WEGE, die tevens bezoldigd EVC-functionaris is, trad gedurende het conflict op als de dagelijkse leider van de actie. Ingevolge de CPN-richtlijnen bezoekt hij alle bouwwerken om besprekingen te voeren met de ondernemers. Bij de stakende arbeiders dringt hij er op aan het werk te hervatten op de aanvankelijk bestreden voorwaarden. Hierbij brengt hij vooral naar voren, dat het mogelijk is, bij opvoering van de arbeidsprestatie, niet alleen de oude lonen plus conjunctuurtoeslagen te evenaren, maar die zelfs te overtreffen. Onder druk van de omstandigheden, doet de CPN hiermee in wezen haar eigen principe van bestrijding van "super-

GEHEIM

uitbuiting" der arbeidersklasse geweld aan.

Ware deze actie succesvol verlopen dan zou de CPN-leiding ongetwijfeld dat resultaat hebben uitgespeeld in haar strijd tegen de EVC, door er op te wijzen dat het de CPN was, die voor de belangen van de arbeidersklasse was opgekomen. Nu in feite de actie op een nederlaag dreigt uit te lopen, wentelt de CPN de schuld hiervan af op het EVC-secretariaat. Dit kwam reeds tot uiting in de partijbesluiten van 7 februari, waarin de EVC-leiders REUTER en BRANDSEN wordt verweten een negatieve houding te hebben aangenomen in het Haagse bouwconflict en jegens de activiteit van de ABWB, die erop gericht is de strijd van bouwvakarbeiders tegen loonsverlaging te ondersteunen.

februari 1958

G E H E I M

Bijlage behorend bij rapport "CPN-gewroet tijdens verloop Haagse bouwvakactie".

Toelichting financiering bouwvakactie.

Enige leden van het Haagse actie-comité beheren de stakingskas, waaruit betalingen worden gedaan aan stakende en uitgesloten bouwvakkers.

Met het verzamelen van de daarvoor nodige gelden d.m.v. steunen en solidariteitslijsten houden zich bezig de CPN, het Haagse actie-comité en soortgelijke comité's buiten Den Haag, o.a. te Amsterdam en Rotterdam. Ook de EVC zet steunlijsten uit. De opbrengsten worden afgedragen aan de Haagse beheerders van de stakingskas, van waaruit de betalingen centraal worden geregeld.

Voorts hebben de EVC en het OVB uit hun eigen kassen daarin geregeld bijdragen gestort. Van de EVC is bekend, dat zij, na reeds enige malen een bedrag van f 1000.- te hebben gestort, op 1 en 8 februari bedragen afstond van respectievelijk f 4.000.- en f 5900.-.

Het OVB stortte enige malen een bedrag van f 1000.-. Amsterdamse stucadoors, die na een vroegere staking nog over een kassaldo van circa f 500.- beschikten, stonden dit bedrag af ten behoeve van de Haagse bouwvakkers.

Voor zover kon worden nagegaan vonden uit de stakingskas sinds het begin van de actie tot en met 8 februari van dit jaar de volgende uitkeringen plaats:

In de eerste betalingsweek van 12-18 januari ontvingen gehuwden f 40.- plus f 1.- per kind en ongehuwden f 27,50. Totaal werd toen uitbetaald een bedrag van f 6500.-.

Sindsdien tot en met 8 februari ontvingen gehuwden f 45.- plus f 1.- per kind per week en ongehuwden f 27,50 per week.

In de week van 2-8 februari werd uitbetaald een bedrag van f 11500.-. Alle betrokkenen ontvingen een ondersteuning.